

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาโครงสร้างเน้นส่วนในภาษาไทย ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน และใช้รูปแบบในการศึกษาคือ การเลือกข้อมูลด้านภาษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเลือกข้อมูลด้านภาษา

ในการเลือกข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษารูปแบบของประโยคโครงสร้างเน้นส่วน (focus construction clauses) ครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกวิเคราะห์ข้อมูลจากทั้งภาษาพูด และภาษาเขียน ในส่วนของภาษาพูดผู้ศึกษาได้เลือกบทสนทนาในสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่ บทสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นบทสนทนาที่ลงในวารสาร บทสนทนาในเรื่องสั้นซึ่งจะมีการแสดงความรู้สึกของตัวละครที่หลากหลาย และการสัมภาษณ์ตามรายการต่างๆ ในส่วนของภาษาเขียนผู้ศึกษาเลือกศึกษาจากบทความหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นบทความเชิงวิชาการ บทความเชิงท่องเที่ยว หรือบทความลักษณะอื่น โดยคัดเลือกจากทั้งภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในจำนวนที่ใกล้เคียงกันที่สุดคือประมาณประเภทละ 72,000 คำ เพื่อให้การวิเคราะห์ครอบคลุมภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาประโยคโครงสร้างเน้นส่วนได้แก่ แบบสำรวจรายการ ซึ่งผู้ศึกษาได้จัดทำแบบสำรวจรายการ (check list) จำนวน 1 แบบสำรวจ และรวมถึงตารางแสดงรายการจำนวน 4 ตาราง รวมเป็น 5 ชุดตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาได้แก่

- 1) แบบสำรวจลักษณะของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนที่ปรากฏในการใช้ภาษาในบริบทต่างๆ ซึ่งจะแสดงข้อมูลที่เป็นลักษณะกระบวนการเน้น ส่วนประกอบที่ถูกต้อง คำบ่งจุดเน้น และสาเหตุ ซึ่งมีลักษณะดังตารางแบบสำรวจดังต่อไปนี้

2) ตารางแสดงอัตราการเกิดประโยคโครงสร้างเน้นส่วนทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้สำหรับแสดงข้อมูลด้านสถิติของประโยคโครงสร้างเน้นส่วน และประโยคปกติ ซึ่งแบ่งได้เป็น ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนและประโยคปกติที่เกิดในภาษาเขียน ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนและประโยคปกติที่เกิดในภาษาพูด และค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนและประโยคปกติทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ตารางแสดงอัตราการเกิดประโยคโครงสร้างเน้นส่วนทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน

ลักษณะของ ประโยค	ภาษาพูด		ภาษาเขียน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประโยคโครงสร้างปกติ						
ประโยคโครงสร้างเน้นส่วน						
รวม						

3) ตารางแสดงอัตราการเกิดของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนรูปแบบต่างๆ ใช้สำหรับแสดงข้อมูลด้านสถิติของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนในแต่ละรูปแบบ ซึ่งแบ่งได้เป็น ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนแต่ละรูปแบบที่เกิดในภาษาเขียน ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนแต่ละรูปแบบที่เกิดในภาษาพูด และค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนแต่ละรูปแบบทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตาราง 2 ตารางแสดงอัตราการเกิดประโยคโครงสร้างเน้นส่วนรูปแบบต่างๆ

รูปแบบประโยค โครงสร้างเน้นส่วน	ภาษาพูด		ภาษาเขียน		รวม		ค่า t
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การย้ายที่ส่วนประกอบ							
โครงสร้าง 'มี'							
ประโยคกรรมวาจก							
รวม							

4) ตารางแสดงอัตราการเกิดของสาเหตุของการใช้โครงสร้างเน้นส่วน ใช้สำหรับสำรวจค่าร้อยละของสาเหตุต่างๆ ในการใช้โครงสร้างเน้นส่วนแต่ละโครงสร้าง ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ตารางแสดงอัตราการเกิดของสาเหตุการใช้ประโยคโครงสร้างเน้นส่วนชนิดต่างๆ

ประเภท สาเหตุ	การย้ายที่ ส่วนประกอบ		โครงสร้าง 'มี'		ประโยคกรรม วาจก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การแนะนำข้อมูลใหม่								
การเชื่อมโยงกับหัวเรื่อง								
การแสดงจุดเน้นของ ประโยค								
การแสดงนัยการขัดแย้ง ทางความหมาย								
การเปลี่ยนผู้มีบทบาท								
การหาพื้นที่ในการพูด								
การกล่าวข้อมูลซ้ำ								
การลดน้ำหนักคำที่ ไม่ใช่หัวเรื่อง								
การแสดงจุดสำคัญของ เรื่องเล่า								
อื่นๆ								
รวม								

*หมายเหตุ สาเหตุการใช้ประโยคโครงสร้างเน้นส่วนทั้งหมดนี้รวบรวมมาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2

5) ตารางแสดงอัตราการเกิดของคำบ่งจุดเน้น ใช้สำหรับแสดงข้อมูลด้านสถิติของคำบ่งจุดเน้น ซึ่งแบ่งได้เป็นค่าร้อยละของคำบ่งจุดเน้นที่เกิดในภาษาพูด ค่าร้อยละของคำบ่งจุดเน้นที่เกิดในภาษาเขียน และค่าร้อยละรวมที่แสดงคำบ่งจุดเน้นที่เกิดทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตาราง 4 ตารางแสดงอัตราการเกิดของคำบ่งจุดเน้น

คำบ่งจุดเน้น	ภาษาพูด		ภาษาเขียน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รวม						

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ และค่า t-test โดยค่าร้อยละจะแบ่งเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ การหาค่าร้อยละของโครงสร้างเน้นส่วนเปรียบเทียบกับโครงสร้างปกติ การหาค่าร้อยละประโยค โครงสร้างเน้นส่วนแต่ละรูปแบบ การหาค่าร้อยละของปัจจัยการเกิดประโยคโครงสร้างเน้นส่วนแต่ละปัจจัย และการหาค่าร้อยละของคำบ่งจุดเน้นแต่ละคำ ส่วนค่า t-test นั้น จะใช้วิเคราะห์ความแตกต่างผลของข้อมูลที่ได้รับสองค่าเพื่อให้ทราบว่าเป็นความแตกต่างที่มีนัยสำคัญหรือไม่ กล่าวคือหากผลที่คำนวณโดยค่า t-test เท่ากับหรือมากกว่า 0.05 หมายความว่าความแตกต่างระหว่างผลของ 2 ข้อมูลเป็นความแตกต่างที่มีนัยสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้ศึกษาได้พิจารณาประโยคที่มีลักษณะของโครงสร้างเน้นส่วนซึ่งปรากฏในบทความจากวารสาร และบทสนทนาจากสถานการณ์ต่างๆ โดยพิจารณาแยกจากโครงสร้างปกติที่มีรูปแบบตามพื้นฐานไวยากรณ์ไทยซึ่งกล่าวไว้บทที่สองเป็นสำคัญ กล่าวคือหากประโยคใดมีลักษณะแตกต่างจากพื้นฐานดังกล่าว จะถือว่าเป็นประโยคโครงสร้างเน้นส่วนลักษณะหนึ่ง และบันทึกไว้ในแบบสำรวจลักษณะของประโยคโครงสร้างเน้นส่วน

2) ในการนับและจำแนกประโยคนั้น เนื่องจากการศึกษาโครงสร้างเน้นส่วนเป็นการศึกษาโครงสร้างในประโยคระดับอนุภาค ในที่นี้จึงจะพิจารณาจำแนกและนับจำนวนประโยคตามกริยาวลีหลักที่ปรากฏ เนื่องจากกริยาวลีหนึ่งชุดแสดงถึงอนุภาคหนึ่งอนุภาค ดังนั้นประโยค

เช่น ฉันไม่ได้ทำการบ้าน ฉันจึงถูกคุณครูทำโทษ จะนับเป็นสองประโยคโดยพิจารณากิริยาวลี 2 กลุ่มได้แก่ ทำ และทำโทษ

3) การพิจารณาคำบ่งจุดเน้นในที่นี้จะพิจารณาจากคำหรือกลุ่มคำที่ทำหน้าที่แสดงให้เห็นว่าส่วนประกอบใดเป็นจุดเน้นในประโยค โดยมีได้มีนัยสำคัญทางความหมายอื่นๆ เช่น *คุณแม่* ของท่านก็ไม่ว่าอะไร ประโยคนี้คือประโยคโครงสร้างย้ายตำแหน่งไปซ้าย (left-dislocation) ซึ่งเป็นประโยคโครงสร้างเน้นส่วนลักษณะหนึ่งที่มีการย้ายตำแหน่ง *คุณแม่* ไปด้านหน้าประโยคและแทนที่ด้วยคำว่า *ท่าน* ในตำแหน่งประธานประโยคและมี *เอง* ทำหน้าที่เป็นคำบ่งจุดเน้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำประโยคโครงสร้างเน้นส่วนจากแบบสำรวจลักษณะของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลมาจัดกลุ่มโดยจำแนกตามลักษณะของกระบวนการเน้น

2) นำจำนวนประโยคโครงสร้างเน้นส่วนมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละดังต่อไปนี้

2.1) การหาค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนทั้งหมด

2.1.1) ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วน ต่อจำนวนประโยคทั้งหมดทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน

2.1.2) ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วน ต่อจำนวนประโยคทั้งหมดในภาษาพูด

2.1.3) ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วน ต่อจำนวนประโยคทั้งหมดในภาษาเขียน

2.2) การหาค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นแต่ละประเภท

2.2.1) ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนแต่ละประเภท ต่อจำนวนประโยคทั้งหมดที่ปรากฏในภาษาพูดและภาษาเขียน

2.2.2) ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นแต่ละประเภท ต่อจำนวนประโยคทั้งหมดที่ปรากฏในภาษาพูด

2.2.3) ค่าร้อยละของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนแต่ละประเภท ต่อจำนวนประโยคทั้งหมดที่ปรากฏในภาษาเขียน

2.3) การหาค่าร้อยละของคำบ่งจุดเน้น

2.3.1) ค่าร้อยละของคำบ่งจุดเน้นแต่ละคำ ต่อจำนวนคำบ่งจุดเน้นทั้งหมดในภาษาพูดและภาษาเขียน

2.3.2) ค่าร้อยละของค่าบ่งจุดเน้นแต่ละค่า ต่อจำนวนค่าบ่งจุดเน้นทั้งหมดที่ปรากฏในภาษาพูด

2.3.4) ค่าร้อยละของค่าบ่งจุดเน้นแต่ละค่า ต่อจำนวนค่าบ่งจุดเน้นทั้งหมดที่ปรากฏในภาษาที่เขียน

3) พิจารณาลักษณะของประโยคโครงสร้างเน้นส่วนในแต่ละประเภทว่าเป็นประโยคโครงสร้างมี ประโยคกรรมมากจก หรือเป็นประโยคที่มีการย้ายที่ส่วนประกอบ แล้วนำมาวิเคราะห์ว่าส่วนประกอบที่ได้รับการเน้นภายในประโยคมีบทบาททางวากยสัมพันธ์ เช่น ประธาน กริยากรรม หรือหน่วยเสริม เป็นต้น

4) วิเคราะห์ถึงปัจจัยทางบริบทที่มีส่วนผลักดันให้เกิดโครงสร้างเน้นส่วนขึ้น โดยพิจารณาประโยคโครงสร้างเน้นส่วนกับบริบทโดยรอบของประโยค รวมถึงความหมายที่ผู้พูดมุ่งจะสื่อ

5) การตีความและอธิบายผลของข้อมูลที่ได้รับ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 ข้อมูลทางสถิตินั้น นอกจากค่าร้อยละแล้ว จะอ้างอิงค่า t-test อีกค่าหนึ่งโดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญไว้ที่ 0.05 (ร้อยละ 5)